

Europeanen zijn zo gewend aan welvaart en vrede dat ze een tikkeltje decadent zijn geworden.

De Franse premier De Villepin heeft de omstreden jongerenwet teruggetrokken en is dus gezwicht voor de straat. Daarmee lijkt een West-Europees fenomeen, het postmaterialisme, te worden uitvergroet. Die tamelijk extreme variant van dit fenomeen maakt Frankrijk, althans voor mij en vele andere Nederlanders, tot zo'n aangenaam land voor vakantie en tweede huis. Het leven is er goed en relaxed. Mijn buurman in Frankrijk is daarvan een mooi voorbeeld. Per week werkt hij niet meer dan 35 uur. Door zijn lange middagpauzes kan hij thuis, twintig kilometer verderop, lunchen. Daarna nog anderhalf uur werken en hij kan weer naar huis voor de avondmaaltijd. Het sociale gaat boven het werk, dat hij als een noodzakelijk kwaad ziet. Veel Nederlanders zien dat ook zo, maar anders dan de Fransen, handelen de meesten er niet naar.

Sinds de jaren zeventig hebben alle West-Europese landen, behalve het Verenigd Koninkrijk, de trekken van postmaterialistische samenlevingen gekregen waarin zelfexpressie en kwaliteit van het leven belangrijker zijn dan de vanzelfsprekende fysieke veiligheid en materiële voorspoed. De Europese Unie heeft aan deze situatie bijgedragen. De unie is een uniek experiment en een weergaloos succes als het gaat om het creëren van een veilig, stabiel en welvarend Europa. De doelstellingen van Monnet en Schuman, de grondleggers van wat nu de Europese Unie is, zijn ruimschoots gehaald. De keerzijde is dat Europeanen zo gewend zijn geraakt aan vrede en veiligheid, sociale zekerheid en welvaart dat ze risicomijdend, naar binnen gericht, consumptiegericht en een tikkeltje decadent zijn geworden.

Dit kan ook verklaren waarom West-Europa niet erg weerbaar is voor invloeden van buiten. De gevolgen daarvan zijn dus vooral in Frankrijk goed te zien. Toen de quota op textielimporten werden opgeheven, vreesden de Fransen dat goedkope Chinese textiel de resterende Franse textielindustrie zou wegvagen. Protest. Door de Bolkesteinrichtlijn zou het land door goedkope arbeidskrachten uit de nieuwe lidstaten, met name Polen, worden overspoeld. Protest. En nu is de jeugd bang om zomaar ontslagen te worden. Protest. De angst voor verlies van het comfortabele 'Europese' sociaal-economische model is een belangrijke verklaring voor het Franse 'non' tegen de Europese Grondwet van vorig jaar. Fransen, gesteund door Duitsers, moeten er niet aan denken dat zij dit model moeten inleveren voor het rauwere kapitalisme van het Angelsaksische model.

De Franse protesten zijn stuiprekkingen van een in wezen failliet Europees model. De globalisering, de razendsnelle ontwikkeling van communicatietechnologie en de opkomst van Azië eisen visie om aanpassingen te verkopen die de burger pijn doen. Aanpassingen, die het Verenigd Koninkrijk en in mindere mate Nederland, wel doen.

Daardoor is het Franse geworstel met zichzelf een testcase voor de toekomst van de Unie als relevante speler. Protectionisme, naar binnen gerichtheid en het tegengaan van veranderingen zijn typische reacties van landen die niet met snelle ontwikkelingen kunnen omgaan. Dit kan ook verklaren waarom de groei van de arbeidsproductiviteit in West-Europa in vergelijking tot de rest van Europa, Aziatische landen en de Verenigde Staten zo kwakkelst. De opkomende economieën zijn structureel bezig met een inhaalslag. En de Verenigde Staten hebben een niet te benaderen voorsprong.

Visieloosheid en vasthouden aan het oude is ook een verklaring voor het onvermogen om de Unie te ontwikkelen tot 's werelds meest concurrerende en dynamische kenniseconomie per 2010. Deze Lissabonstrategie, afgesproken in 2000, was bedoeld om de Amerikanen te

kunnen bijbenen en een antwoord te geven op de opkomst van Azië. Het ondernemersklimaat moest beter, de arbeidsmarkt flexibeler en de economische basis moderner. Maar dat staat haaks op de postmaterialistische geneugten die met name de Fransen zo afkerig van elke verandering hebben gemaakt.

Rob de Wijk